

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ І НАУКИ

Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю

(м. Харків, 8 квітня 2021 року)

ХНМУ
Харків
2021

Редакційна колегія:

В.А. Капустник, В.Д. Марковський, В.В. М'ясоєдов, І.В. Лещина, І.В. Завгородній,
А.О. Ніколаєва, І.В. Корнейко, К.В. Волошко, П.Д. Перцев.

А43 Актуальні проблеми вищої медичної освіти і науки: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Харків, 8 квітня 2021 р.) / ред. кол.: В.А. Капустник, В.Д. Марковський, В.В. М'ясоєдов та ін. – Харків : ХНМУ, 2021. – 205 с.

ЗМІСТ

<i>Капустник В.А., М'ясоєдов В.В., Лещина І.В., Марковський В.Д., Сокольнікова Н.В., Завгородній І.В.</i> СТАНДАРТИЗОВАНІ СИМУЛЯЦІЙНІ МЕТОДИ У СУЧАСНІЙ МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ ТА НАУЦІ.....	11
<i>Андруша А.Б.</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ- ЗВОРОТНИЙ БІК МЕДАЛІ	14
<i>Антоненко А.В., Натраїан К., Перумал В., Рун Раі С.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ЦИКЛУ ГАСТРОЕНТЕРОЛОГІЇ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	15
<i>Ащеулова Т.В., Амбросова Т.М., Смирнова В.І.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕТИКА ТА БІОЕТИКА» ПРИ ПІДГОТОВЦІ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ.....	16
<i>Ащеулова Т.В., Кочубей О.А., Ситіна І.В., Кисиленко К.В.</i> МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ ПРОПЕДЕВТИКИ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ № 1 ОСНОВ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ ХНМУ	18
<i>Бірюков В.С., Ткачук В.І., Пучкова А.В., Чижевська А.В.</i> ПРОЄКТНА РОБОТА З МОЛОДИМИ ВЧЕНИМИ: МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	19
<i>Бабак О.Я., Железнякова Н.М., Рождественська А.О., Молодан В.І.</i> КУЛЬТУРА СПІЛКУВАННЯ МІЖ УЧАСНИКАМИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	21
<i>Барна О.М., Кіржнер Г.Д., Смаровоз Я.І.</i> АРТЕРІАЛЬНА ГІПЕРТЕНЗІЯ У ХВОРИХ НА АНКІЛОЗУЮЧИЙ СПОНДИЛОАРТРИТ	23
<i>Баткіна М.В., Аль-Газо Н.В.</i> ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ КУРСІВ ДЛЯ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ.....	25
<i>Бездітко П.А., Панченко М.В., Тарануха О.О.</i> МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ, ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ.....	26
<i>Біловол О.М., Князькова І.І., Кірієнко О.М., Дунаєва І.П.</i> ЩОДО ПИТАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ШКОЛІ.....	27
<i>Біловол А.М., Берегова А.А., Ткаченко С.Г.</i> ТЕЛЕМЕДИЦИНА – ЯК АКТУАЛЬНИЙ ПРОРИВ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ	28
<i>Біловол О.М., Немцова В.Д., Златкіна В.В., Ільченко І.А., Тихонова І.О.</i> ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ З КЛІНІЧНОЇ ФАРМАКОЛОГІЇ: РЕАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	29
<i>Білоус О.С., Дюдіна І.О., Білоус С.В.</i> ОЦІНКА НАЙБІЛЬШ ПОШИРЕНИХ ПРОБЛЕМ, ЩО ВИНИКАЮТЬ ЗА ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ В УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ МЕДИЧНОГО ПРОФІЛЮ	31
<i>Bogutska N.K.</i> CREATION OF PEDIATRIC ELECTIVE COURSES PROPOSALS BASED ON CLINICAL ABILITIES OF THE DEPARTMENT OF PEDIATRICS AND PEDIATRIC INFECTIOUS DISEASES	33
<i>Бойко В.В., Доценко Д.Г., Макаров В.В., Мінухін Д.В., Іванова Ю.В., Шевченко О.М.</i> ПРОФІЛАКТИКА ПОСТХОЛЕЦИСТЕКТОМІЧНОГО СИНДРОМУ ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА В ПІДГОТОВЦІ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ ХІРУРГІЧНОГО ПРОФІЛЮ	34
<i>Бойко В.В., Королевська А.Ю., Ріпатті І.А., Завгородній І.В.</i> ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ПРИ ВИКОРИСТАННІ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДИК.....	36
<i>Боцюрко Ю.В., Шулепа С.Г., Гвоздецька Г.С., Глов'як В.Г., Тимків І.С.</i> МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «МЕДСЕСТРИНСТВО» У 2020 РОЦІ В ІФНМУ В УМОВАХ КАРАНТИНУ	37
<i>Бугерук В.В., Волошина О.Б., Ковальчук Л.І., Балашова І.В., Цевух Л.Б.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ ВІРТУАЛЬНИХ ПРЕЗЕНТАЦІЙНИХ НАВИКІВ ЯК МЕТОД ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ ДИСТАЦІЙНОЇ ОСВІТИ.....	38

з вимогами освітньо-кваліфікаційної характеристики «Молодший спеціаліст» та освітньо-професійної програми «Сестринська справа» зі спеціальності 223 «Медсестринство».

Задачі згруповані у два блоки білетів, котрі включали:

- завдання з невідкладних станів у хірургії та педіатрії (білети 1.1–1.30);
- завдання з невідкладних станів у внутрішній медицині, та ситуаційні задачі з основ охорони праці та охорони праці в галузі (білети 2.1–2.30).

Для виконання завдань виділялося по 20 хвилин на екзаменаційний білет; в сумі 40 хв. Розподіл білетів між студентами та вибір екзаменаторів здійснювався рандомізованим методом, використовуючи платформу Microsoft Teams перед початком іспиту в присутності незалежного експерта зі студентського активу університету.

Протягом всього часу спілкування із студентом екзаменаторів, розпочинаючи із моменту ідентифікації студента до оголошення результату, проводився відеозапис. Таким чином абсолютно виключена корупційна складова та необ'єктивне оцінювання. Зміст білету виводився екзаменаторами на екран монітору, для самостійного ознайомлення із даним завданням. По завершенню одного блоку для екзаменаційної бригади з метою відпочинку було регламентовано 15-хвилинну перерву. Оцінювання здійснювалося згідно з національною 4-бальною шкалою оцінювання: «Відмінно», «Добре», «Задовільно», «Незадовільно».

По завершенню іспиту, використовуючи платформу Microsoft Teams, проводилась підсумкова онлайн-конференція під час якої оголошувались студентам результати комплексного іспиту та рішення атестаційної комісії. По завершенню іспитів було проведено анонімне анкетування 80 випускників щодо дистанційного навчання. На запитання чи доступною була платформа Microsoft Teams для складання іспитів 75 студентів (93,8%) дали схвальну відповідь. На запитання чи задоволені даною методикою проведення іспитів, всі студенти відповіли позитивно, проте, абсолютна більшість з них віддали б перевагу складати іспит у очному форматі.

Висновки. Отже, виходячи із епідемічної ситуації в державі, проведення іспитів в дистанційному режимі з використанням платформи Microsoft Teams, дало можливість успішно проатестувати випускників ІФНМУ в 2019/2020 навчальному році. Однак при покращенні епідемічної ситуації з поширенням COVID-19 оптимальним методом проведення підсумкової атестації є комбінований режим, зі включенням складання практичних навичок (off-line) як невід'ємного елемента практично-орієнтованого іспиту.

Література

1. Воронкін О.С. Організація дистанційних технологій навчання на основі комп'ютерних інформаційних систем вищих навчальних закладів України.[Електронний ресурс.]. Режим доступу:<http://www.nbu.gov.ua/e-journals/vsunud/2015-6E/vosnjzu.htm>.

2. Ковальчук Л.Я. Застосування Європейських стандартів і рекомендацій щодо внутрішнього забезпечення якості медсестринської освіти в Тернопільському державному медичному університеті // Медсестринство. – 2011. – №1. – С. 13–16.

3. Галузевий стандарт вищої освіти України, освітньо-кваліфікаційна характеристика «Молодший спеціаліст» за спеціальністю 5.120102 «Сестринська справа». – Міністерство освіти та науки України. – Київ, 2011.

УДОСКОНАЛЕННЯ ВІРТУАЛЬНИХ ПРЕЗЕНТАЦІЙНИХ НАВИКІВ ЯК МЕТОД ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ ДИСТАЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Бугерук В.В., Волошина О.Б., Ковальчук Л.І., Балашова І.В., Цевух Л.Б.

Одеський національний медичний університет, м. Одеса, Україна

Сучасні інформаційні технології дозволяють створювати єдиний освітній простір, активно впроваджувати найсучасніші засоби та методи навчання, поєднувати традиційне навчання та навчання з використанням комп'ютерних технологій, створювати системи гібридної освіти. Це особливо важливо при втраті можливості аудиторної роботи в пандемічний період, коли дуже швидко ускладнилась навчальна робота і збільшилась стурбованість студентів якістю процесу набуття знань та відпрацювання професійних навичок. Під час тривалих періодів дистанційного навчання особливо важливим є постійне вдосконалення професійної підготовки викладачів, оновлення методичного забезпечення навчального процесу та оптимізація презентаційних навичок. Доволі швидко були напрацьовані нові методи віртуальної викладацької діяльності, зокрема, навички проведення навчальних он-лайн презентацій були модифіковані під вимоги дистанційної освіти. Основні вдосконалення презентаційних навичок пропонуються до розгляду.

Більшість викладачів мають щире зацікавлення в тому матеріалі, який презентують слухачам, зберігають ентузіазм та оптимізм всупереч будь-яким зовнішнім обставинам. Як пріоритетні розцінювались потреби слухачів (студентів, лікарів на післядипломному навчанні), які слухали відеолекції та семінари віддалено. Кожен спікер прагнув бути для них професійно корисним і враховувати їх потреби та побажання. Це допомагало здолати відділеність від слухачів при дистанційному навчанні. Дуже важливо, що під час відеоконференцій демонструвалось тепле позитивне ставлення та дружність.

Була усвідомлена і врахована обмежена інформативність жестового супроводу презентації та практична відсутність візуального контакту при дистанційній роботі навіть в невеликій групі слухачів. Більшу увагу доводилось приділяти міміці, оскільки вираз обличчя має бути відповідним сказаним словам та відображати переважно позитивні емоції. Важливим виявилось зберігати гарну осанку, навіть сидючи за столом біля комп'ютера. Правильна осанка допомагала краще модулювати голос та додає впевненості лектору.

Під час віртуальної презентації викладачі були вимушені замінити свою фізичну енергію енергією голосу. За потреби доцільно модулювати гучність та висоту голосу, це привертає більшу увагу слухачів до матеріалу, який обговорюється. Зміна інтонації може акцентувати принципові моменти. Також диференційовано модифікувався темп, об'єм та інтенсивність виступу.

Правильно продумане використання пауз дозволяло підкреслити важливі положення. Крім того, паузи потрібні, щоб дати час слухачам подумати, краще зрозуміти сказане, аргументовано відповісти в чаті на запитання. Викладач під час паузи використовував час, щоб поспостерігати за реакцією студентів.

Стало більш зрозуміло, що бажано зменшити присутність неінформативних слів – «наповнювачів» під час лекції. Жаргонні слова, сленг не покращують розуміння теми, можуть зменшити авторитет спікера. Мова має бути професійною, адаптованою під потреби аудиторії.

Для ефективного процесу навчання важливим є баланс між достатньо повними поясненнями та наданням надмірно великого об'єму інформації. В презентаціях було зменшено кількість тексту та довгих абзаців, додано більше візуальних елементів (діаграм, графіків, таблиць, кольорових схем) підготованих за допомогою нових графічних технологій. Це підвищувало увагу аудиторії при прослуховуванні та сприяло зменшенню втоми від одноманітних перевантажених текстом слайдів. Не бажані часті повтори, це зменшує зацікавленість аудиторії. Не варто розраховувати, що текст слайду слухачі прочитають та детально роздивляться, оскільки частина аудиторії презентацію не дивляться або зазирають до неї вибірково та епізодично, особливо коли користуються смартфоном, або тільки слухають пояснення спікера.

Не завжди реальна взаємодія з аудиторією, тому розроблені та реалізовані інструменти інтерактивного віртуального спілкування. Збільшує взаємодію із слухачами використання опитувань, чатів та подібних методів. Імплементация цих інструментів може вплинути на перебіг доповіді, тому потрібно бути готовим до зміни сценарію, якщо відповіді або взаємодія не відповідають запланованим очікуванням. Деякі платформи мають можливість створення он-лайн вікторин в реальному часі, що зручно для роботи з невеликими групами. ZOOM та інші платформи мають функцію інтерактивної дошки, що дозволяє створювати діаграми, які привертають увагу аудиторії.

Переоцінена важливість правильного завершення віртуального заняття. Фінальна частина презентації має зафіксувати найважливіші, необхідні для професійної діяльності наукові та практичні меседжі. Стало зрозумілим, що варто зробити потужну і дуже чітку фінальну заяву. Доречним буде сильний заклик до дії чи планування наступних кроків професійного зростання. Бажано залишити привід до роздумів, щоб продовжити взаємодію довше, ніж протягом часу презентації.

Усвідомлена необхідність надання короткого конспекту з найважливішими слайдами лекції або односторінкову добірку слайдів і схем. Такі наочні засоби гарантують кращу фіксацію навчального матеріалу. Також викладач стимулює запитання аудиторії та виділяє час для ґрунтовної відповіді та на компліментарне спілкування із зацікавленими слухачами.

Гарна професійна підготовка, наполегливе тренування, велика кількість повторних виступів перед прискіпливою аудиторією, перегляд відеозаписів своїх лекцій, критичні доброзичливі поради колег сприяли покращенню якості презентаційної роботи викладача, особливо в період дистанційного навчання під час пандемії COVID-19. Викладачі прагнуть демонструвати високий професійний рівень та кращі якості своєї особистості. Бажано навчатись в більш досвідчених та технічно більш орієнтованих колег. Корисним був перегляд відео з успішними, еталонними презентаціями з виокремленням та тренінгом необхідних спікерських прийомів. Значна частина педагогів вищої школи потребувала додаткового тренінгу під керівництвом фахівців.

Таким чином, при пандемічних обмеженнях прискорився постійний професійний розвиток педагога з метою продукування ним інформаційних технологій для навчання, активізувалось розроблення нових засобів для підвищення творчої активності та збільшення рівня методичної підготовки, активніше формується система навчання впродовж професійного життя. Протягом досить обмеженого часу вдалось напрацювати нові навички віртуальної презентаційної роботи в умовах дистанційної освіти, що збільшує задоволеність і викладачів і студентів результатами навчального процесу.

Література

1. Сергієнко В., Кухар Л., Чичкан Ю. Використання засобів ІКТ у системі післядипломної освіти вчителів / Вища освіта України. 2020. – № 1. – С. 68–77.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

*Вірстюк Н.Г., Лучко О.Р., Човганюк О.С., Кочержат О.І., Василечко М.М., Гаман І.О.
Івано-Франківський національний медичний університет, м. Івано-Франківськ, Україна*

Вступ. Галузеві стандарти вищої освіти підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти у галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальностями 221 «Стоматологія» і 222 «Медицина» спрямовують вагому частку навчального навантаження на самостійну роботу студентів, тому її розвиток і вдосконалення стали одним із пріоритетних напрямів роботи науково-педагогічного колективу Івано-Франківського національного медичного університету. Однак, впровадження самостійної позааудиторної роботи в умовах дистанційного навчання стала безпрецедентним випробуванням як для викладача, так і студента [1].

Основна частина. Позааудиторна обов'язкова самостійна робота студентів включає в себе: опрацювання лекційного матеріалу, підготовку до практичних занять, модулів, виконання завдань, написання історій хвороб. Її ефективність залежить від організації, змісту, взаємозв'язку та характеру завдань у даному виді самостійної роботи, а також результатів її виконання [2].

Для реалізації самостійної роботи на кафедрі фармакології та внутрішньої медицини №3 імені професора Бережницького М.М. в умовах дистанційного навчання напередодні запланованого онлайн заняття викладачі створюють нове завдання у команді відповідної групи на платформі Microsoft Teams та завантажують розроблені раніше методичні вказівки для самостійної роботи відповідно до календарно-тематичного плану. Викладач, який дає завдання, консультує, встановлює терміни його виконання, призначає дату здачі та здійснює контроль. При цьому студенти свідомо намагаються досягти поставленої навчальної мети залежно від своїх здібностей, зусиль, власного режиму і часу виконання цієї роботи, яка оцінюється викладачем на онлайн заняттях.

Слід зазначити про організацію постійних щоденних онлайн консультацій на кафедрі з позааудиторної роботи студентів, основною метою яких є уточнення розуміння студентом положень навчальної дисципліни. У ході консультаційної роботи студент отримує відповіді від викладача на конкретні запитання з поясненнями певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування [3].

Іншим перспективним напрямом самостійної роботи є гурткова робота з наступною підготовкою доповідей та публікацією тез для участі студентів у конференціях.

Висновки. Таким чином, самостійна позааудиторна робота – це невід'ємна складова освітнього процесу у вищому навчальному закладі, навіть в умовах дистанційного навчання, в процесі якої заплановані завдання виконуються студентом під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Самостійна робота студента є одним із чинників підвищення ефективності професійної теоретичної і практичної підготовки майбутніх фахівців медичної галузі.

Література

1. МОЗ України Вищий державний навчальний медичний заклад України Івано-Франківський національний медичний університет. Кафедра внутрішньої медицини стоматологічного факультету ім. професора М.М. Бережницького; кафедра інфекційних хвороб та епідеміології / Навчально-методичний комплекс внутрішня медицина у тому числі інфекційні хвороби та епідеміологія, клінічна фармакологія «221 Стоматологія». – 2018. – С. 9–17.

2. Педагогіка вищої медичної освіти [текст]: [підручник] / С. Д. Максименко, М. М. Філоненко. – К.: Центр учбової літератури. – 2014. – 288 с.